

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁR

A kiadóhivatalban évenként.
Egész évre 10 kor.
Negyedévre 4 ..
Helyben hához hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 202. szám.

Nagy-Várad.

Szerda, 1913 szeptember 3.

A kisiparosok a tüzerlaktanya építésénél.

Az immár két év óta tartó közgazdasági válság főleg iparunkat és kereskedelmünket bénította meg. Aki legközelebről nem ismeri ipari viszonyainkat, nem tudja elképzelni, hogy milyen nyomasztó viszonyok között tengődik iparunk, különösen azokban az iparszakokban, amelyek az építőipar körébe tartoznak.

Az 1911. évi építkezési hajszának már nagyon régen érezzük a keserűségét; építő iparosaink a jobb jövő reményével biztatják magukat, a munkások százai, sőt ezrei pedig vagy a legnagyobb nyomorral küzdve tengődnek, vagy kerestek valamely más foglalkozást, hogy bár kevesebb keresettel, mégis fenntarthassák családjukat.

Ebben a valóságos „munkainséges” helyzetben méltán kelthetett örömet a nagyvárad honvéd tüzerlaktanya építése, amelyre tegnapelőtt tartották meg az árlejtést.

Ez a munkaalkalom talpra állította kisiparosságunk tekintélyes részét s megmutatta, hogy a jövőben is milyen utat kell kisiparosainknak követniök, mert csak összetartással, egymással szövetkezve, érhetnek el sikereket és célt.

A beadott ajánlatokat most vizsgálja felül a városi mérnöki hivatal, tehát pontos adatok még nem állanak rendelkezésre, azonban egyet már örvendetesen lehet konstatálni és pedig azt, hogy akár az összes munkákra vállalkozó legolcsóbb cég, akár a szakonként pályázó kisiparosok jutnak munkákhoz, mindenképen biztosítva a kaszárnya

építése a nagyvárad iparnak, a nagyvárad munkáskezeknek.

A multban is voltak nagy közmunkák városunkban, amelyeket a helybeli ipar nyert el a pályázatnál, de ennek soha sem volt oly nagy jelentősége, mint éppen most, a mai válságos időben.

Ha bárki tagadta volna eddig, hogy Nagyváradnak kis ipara versenyképes, a mostani árlejtés fényes tanúsága kis iparunk életképességének. Öntudatosan, az egyesülésben rejlő erő felismerésével olyan alkalmi szövetkezeteket hoztak létre, amelyek nem csak érdemesek arra, hogy a munkálatok odaitélésénél figyelembe vegyék, hanem komoly s minden tekintetben megfelelő ajánlataik mintegy erkölcsi kötelességévé teszik Nagyvárad városának, hogy ne mellőzzék őket.

A kisebb iparosok alkalmi szövetkezetei nem egy iparesoportnál a legolcsóbbak, de még ha nem így volna is, a város a szállítási szabályrendelet intézkedése értelmében a kisipari szövetkezeteket előnyben köteles részesíteni. Ettől eltekintve sem lehet a város adófizető polgáiraival szemben oly szűkkeblű, hogy még csekély áldozattal is, munkát ne adjon kisiparos polgárainak, mikor ezzel száznál több család létfenntartását segíti elő.

Nagyvárad város törvényhatósága a szeptemberi közgyűlésen tárgyalja az árlejtés eredményét. Ekkor dől el, hogy mennyiben méltányolja a város a kisebb iparos polgárok érdekeit.

Az igazság érdekében lehetetlen elhallgatnunk, hogy az ipartestületi hitelszövetkezet eléggé nem dicsér-

hető eljárásával segítette oda iparosainkat, hogy ilyen impozáns módon vegyenek részt az árlejtésben. A hitelszövetkezet mintegy 50,000 koronára menő kaucióval nyújtott módot, hogy a pályázó kisiparosok részt vehettek a versenyben.

Ha a város törvényhatósága ugyoldja meg a kérdést, amint azt a körülmények parancsolják, a honvéd-tüzerlaktanya építése áldást hozó lesz a helyi iparra.

Benedek Sándor nem szabadkőműves. Pár nappal ezelőtt „Csémpészet” című vezércikkünkben szóvá tettük az előpataki székely kongresszus ama határozatát, mely szerint az összes iskolákat államosítani kell. Ezt a határozatot akkor így közölték az összes lapokkal, így kaptuk mi is az értesítést. Tudósításunk szerint résztvett a kongresszuson Benedek Sándor kultuszminiszteri államtitkár is, akit szabadkőművesnek jeleztek.

Azóta megjött az első tudósítás helyreigazítása: a székely kongresszus nem az „összes”, hanem csak a nem hazafias irányú iskolák államosítását követelte. Igaz ugyan, hogy a vezetőség (lásd Bernády György szabadkőműves elnököt) az összes iskolák államosítására tett javaslatot; de az is igaz, hogy ez ellen erélyes felszólalás történt s a kongresszus végre is közvetítő indítványt fogadott el, a már említett értelemmel.

Ezt a helyreigazítást örömmel vettük. Épp olyan örömmel vettük a legilletékesebb helyről azt az értesítést, hogy *Benedek Sándor államtitkár soha sem volt és ma sem szabadkőműves.* Ezt készségesen hozzuk nyilvánosságra s magunk is sajnáljuk, hogy Benedek Sándor egyáltalán a szabadkőművesség gyanújába keveredett.

HERBST

Arany-, ezüst-
ékszer és óra
: áruháza :

NAGYVÁRAD, Fő-utca, Rákóczi-ut 1. sz.
Guttman-ház (Barna Jenő női divatüzlete mellett.)

Mai naptól kezdve vásárolhatni:

Aranyláncok, nyak-
láncok 10, 12, 14 kor.
Gyűrűk 4, 5, 8, 10 kor.
Fülbevalók 2, 3, 4, 6, 8 kor.
Karikagyűrű 5, 6, 8 kor.
Acélórák 4, 5, 6 kor.
Ezüst óra 7, 8, 10 kor.
Arany női óra 20, 25, 30 kor.
Férfi aranyóra 35, 40, 50 kor.

Ingaóra 10, 12, 15 kor.
Ébresztőórák 2, 50, 3, 4 kor.
Valódi ezüst kés és villa 6 pár
18-14 kor.
Órajavítás 1 koronától kezdve.
Ékszerjavítások és futalakitások
olcsón eszközöltetnek.
Szemüvegek beteg szemekhez or-
vosi recept nélkül kaphatók.

Nem adják el a Körözskaszárnyát.

A kaszárnya-bizottság ülése.

Több mint egy éve annak, hogy a Tiszántul felfedezte, hogy Biharvármegye tulajdonát képező Körözskaszárnyát parlagon heverteti a vármegye. Ez az ócska épület, melyben valaha Simonyi obester is élte napjait, ma már egyáltalán nem alkalmas másra, mint arra a célra, amit szolgál. Helyet ad az első huszárezred pótkeretének.

A Tiszántul híradása alapján annak idején a vármegye levéltárából kikutatták, hogy a kaszárnyát tényleg minden ellenérték nélkül használják a huszárok, kiknek elhelyezéséről a város tartoznék gondoskodni. Egyszerre megváltoztatta a vármegye eddigi álláspontját és értékesíteni akarta a kaszárnyát.

Akkor még virágában volt a házspekuláció, minden talpalatnyi földet nehéz arannyal fizettek meg. A vármegye is megkísérelte a kaszárnya eladását. Mikor azonban Nagyvárád városa tudomást szerzett a vármegye szándékáról, mindent elkövetett, hogy a kaszárnya idegen kézbe ne kerüljön. Megajánlott érte egy bizonyos árat, amit a vármegye nem fogadott el. Erre a város 100000 koronát ajánlott fel.

A vármegye ezt is keveselte. A sok tárgyalásnak az lett a vége, hogy beütött a válság és a házak értéke nagyot esett. Az új alakulat megakadályozta a kaszárnya-ügy menetét is. A vármegyének pedig fontos lett volna az eladás, mert a kaszárnya értékét az új kórház építési költségvetésébe beállította.

A város 100.000 koronánál nem hajlandó többet adni és kérte a vármegyét, hogy ennyiért adja át az ócska kaszárnyát. A vármegyén tegnap foglalkozott a már évek óta húzódo dologgal a kiküldött bizottság.

Az ülésen a város ajánlatát nem fogadták el. Sőt a bizottság most már nem is tanusított kedvet az eladásra. Kimondották, hogy ha ma nem ér többet a kaszárnya, akkor nem adják el, hanem várni fognak jobb időkre.

Hogy azonban parlagon ne heverjen a telek, a jövőben nem ingyen, hanem tiszteletes bér mellett hajlandó csak a városnak hasznobérbe adni a kaszárnyát. Elhatározták, hogy a hasznobér tárgyában tárgyalásokba boesátkoznak a várossal. A tegnapi határozat szerint az ócska kaszárnya még kitudja meddig fogja ott utját állani a város fejlődésének. Az ügy mai állása mellett ugyanis nem lehet lebontani az épület tömbökét és így nem lehet a harmadik vashid részére sem megnyitni az utat. A városnak mindenesetre érdekében áll ezt az akadályt elhárítani, ha áldozatok árán is. A vármegye olesóbban nem tudja adni a telket, mert a pénzt már beállította a jövő terveinek keresztülvitelére.

Háborus idők epilógusa

Visszavágynak a bolgár kertészek. — A belügy-miniszter titkos rendelete. — Hol őrzik a váradi szerbeket? — Gyorgyevits Dobrivoj siralma. —

Vége az izgalmas napoknak. A háboru véres eseményei kezdenek feledésbe menni, a Balkán fölött végleg leáldozott a szörnyű vörös nap. A roppant küzdelemből még kikivillan egy-egy borzalmas részlet, szemtanuk mesélnek el titkos dolgokat s megindul a Balkán felől a sok falú ember, nyomorékok, vakok, sérültek, bénák. A háboru sok ezer névtelen áldozata.

Mikor a háboru kitört, míg tartott, s míg a monarchia diplomáciája éles harcot vívott Szerbiával: addig nem volt szabad irni semmit arról, ami hivatalos titoktartás mellett folyt. Most, hogy hátunk mögött vannak a kritikus napok, rámutathatunk a belügyminiszterium egy rendkívüli intézkedésére. A veszély napjaiban, amikor minden ember gyanus volt, titkos erők működtek az egész országban, a nyugtalankodó polgári társadalom észre sem vette talán izgatottságában a legérdekesebb intézkedéseket.

Azért mint érdekes momentumot közöljük az alábbi szigorú intézkedést, de ha vizsgálódunk azokra az időkre, amikor valakit éjnek-idején csak úgy per sundám-bundám kiráncigáltak meleg fészkéből és rendőri felügyelet alatt egy fix pontra száműzték: hát ugye kellemetlenül beleborzong az ember.

Eltűnnek a szerbek.

Bizonyára emlékeznek még a Tiszántul olvasói arra a közleményünkre, amelyben hírül adtuk, hogy a belügyminiszter titkos rendelete alapján az összes vándorköszörűsöket megfigyelés alá vették. Ezt a közleményünket átvették a fővárosi lapok, a nyomatosok, végigjarta az egész ország sajtóját és sok helyütt elfogtak köszörűsöket, akik tényleg kémeek voltak.

Ehhez hasonló kivételes intézkedés történt folyó évi március havában, amelynek nyomán a figyelmes szemlélő láthatta, hogy

a különböző városokban élő szerb férfiak egyenként és titokzatosan eltűnnek, híradással nincsenek magukról és a hatóság nem keresi őket.

Ennek a titokzatos eltűnésnek rendkívül komoly oka volt, amelyet most már bátran el lehet mondani.

Titkos rendelet.

Tudjuk, hogy a hazafias bolgárok itt hagytak csapatot, papot és megtakarított pénzükkel, két erős karjukkal siettek a bolgár

zászlók alá. Mi is irtunk egy kertésztől, aki 60.000 koronát vitt a haza oltárára. Egész élete gyümölesét.

Nem úgy a szerb alattvalók. Ezek közül alig ment el egy-kettő, sőt a Délvidékről sűrűn érkeztek jelentések, hogy a Durán átszöknek szerb katonák és legények, akik bizonyára nem a guzlicát jöttek pengetni. Sokan menekültek a katonaság elől s a magyar hatóságok egyideig türelmesen nézték, mint nő egyre a számuk.

Március 26-án aztán egy körrendelet érkezett a belügyminiszteriumból valamennyi közigazgatási hatósághoz. A rendelet így szólt:

9839—1913. Belügyminisztérium!

Bizalmas!

Valamennyi Közigazgatási hatóságnak!

Tekintettel ama rendkívül feszült viszonyra, amely jelenleg Magyarország, illetve a monarchia és Szerbia között fenáll, szükségesnek tartom elrendelni, hogy mindazok a szerb alattvalók, akik Magyarország területén tartózkodnak, valamelyes foglalkozást űznek, vagy mint foglalkozás nélküli egyének vannak nyilvántartva, *rendőri felügyelet alá helyeztessenek.*

Azok a szerb alattvalók, akik egy évnél több idő óta lakhelyüket nem változtatták, ama városból vagy községből, melyben jelenleg tartózkodnak — mivel alapos a föltevés, hogy a helyi viszonyokkal teljesen ismerősök — *eltávolítandók.* Utasítom t. Cimet, miszerint hivatalból és azonnal intézkedjék az iránt, hogy mindenik ilyen egyén számára

külön város, vagy falu jelöltessék ki, oda internálják őket, ahol is a hatóságnak kötelessége leendő az illetők számára megfelelő foglalkozást aragyi munkát keresni és találni.

Az internált egyénekről külön nyilvántartás vezetessék.

Jelen rendelet *kivételes intézkedés* jellegével bír és érvényben marad mindaddig, amíg az ezt fel-függesztő rendeletet t. Cim kézhez nem veszi.

Budapest, 1913 márc. 26.

Miniszter helyett

Németh s. k.
államtitkár.

A váradi 3 busz szerb.

Mihelyt megjött a rendelet, a nagyváradi rendőrség azonnal intézkedett és előállították azokat a szerbeket, akik legalább már 1 év óta itt laknak. Összesen három ilyen volt. A többit szigorú ellenőrzés alatt tartották, ezt a hármat pedig alapos kikérdezés, jegyzőkönyvvezés után szép csöndben, feltűnés nélkül elhelyezték üdülni idegen városokba.

Militics Szentkó, aki szőnyegmunkás volt itt, Karcagra került. Most is ott van. Gyorgyevits Dobrivoj, a péksegéd Kisujszál-

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek
Fehér János kötszer gyárában
(Rákóczi-ut, Bémer-tér.)

ahol óriási választékban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti és betegápolási cikkek.**

Mentőszekevények nagyraktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitünő kivitelben készíttetnek. Telefon 419.

lásra és Krivacsevics Iván Debrecenbe. A három városnak gondoskodnia kellett a kenyérkeresetükről.

Szegény vézna szerb legények váltig sirtak a toloncházban.

— Bárcsak magyar volnám!... Miért született szerb...

Elzsupolták őket jó magyar vidékre. Eddig hír sem jött róluk. Megszerethették hamar az idegen várost.

De hogy odalent a fekete hegyek közt Nikita is keresztbe rakta a lábát s Bukarestben is megunták a nagykövetek a folytonos semmittevést: hát csak meglett a béke valahogy. S már augusztus vége felé több magyar városba megérkeztek a piros buggyos kertészek, sebbel, vágással, golyóval, félkaral: ki hogy. Vágyott vissza a szivük.

tt nálunk jó, tiszta a levegő s a kolera csak az ujságokban pusztit.

A szomorú rabság.

Nagyvárad három internált szerbje közül tegnap jelentkezett egy, persze csak levéllel, óvatosan, tapogatódzva, hogy lehet-e hazajönni, mert szomorú az a rabság idegenben és inkább magyar polgár lesz, csak ereszték ide Váradra. Meg is tanulta az istenadta bunyeváca a tavasz óta magyarul a betűvetést és nagy, répa alakú betűkkel a következőket írta Jánossy Gyula h. főkapitánynak:

Kérem Szépen Főkapitányt ur, en mar szeretnem visza jöni nagyváradon mert iten mar nincsen munkam és a faluba nehezen lehet ilni mert a falunkevis munka van es a munkaadók goromban banik velünk. Azirt most nincs mar veszedelem Tartalékosok es haza bocsatják. Hat akkor szabad lesz visza jönni.

Ajánlom magamat

Gyorgyevits Dobrivaj

péksegéd
Szekevinyt.

Gyorgyevits Dobrivaj elégedetlenkedik, fáj a szive a tartalékosok öröme. Hetven koronát keresett havonta s ezt kevesli.

A levelet Kemény L. Ignácnak osztották ki. Kemény kapitány pedig megírja a kegyetlen választ.

— Nem jöhetsz haza Gyorgyevits Dobrivaj fiam, mert a miniszter még nem vonta vissza azt a rendeletet, amely téged elűzött innen. Azért ne busulj, majd csak lesz valahogy, mert soha sem volt úgy, hogy ne lett volna valahogy.!

— A kis keresményedet tedd félre fiam, mert itt nehéz sorja van a szegény embernek s ha visszajössz, jól fog esni egy pár garas.

Lehet, hogy nem így fog szólni a hivatalos irás, de a jószívű kapitány ur így fogja gondolni.

(p. j.)

Az orosz miniszterelnök Berlinben. Pétervárott megerősítik azt a hírt, hogy Kokovcev orosz miniszterelnök külföldi utján legelőször Berlinbe jön és érintkezésbe lép a vezető személyiségekkel. Kokovcev reméli, hogy a császár kihallgatáson fogja fogadni. Berlinből az orosz miniszterelnök Párisba megy.!

Népünnepély a Rhédey-kertben.

Az árvizkárosultak javára.

Az árvizkárosultak javára tervbe vett nagyszabású népünnepélyt Szent István napján a kellemetlen időjárás miatt nem tartatták meg, hanem elhalasztották, amíg az időjárás állandóan megjavul.

Ugy látszik, Jupiter pluvius megemelte magát s most már legalább egy-két napi jó időre számíthatunk.

De erre számít a népünnepély rendezőbizottsága s most már erősen buzgólkodik, hogy az eddigi gazdag programot kibővitse.

Jó alkalmul szolgál a szeptember 7-ére és 8-ára eső kettős ünnep a jótékony mulatság megtartására.

A Rhédey-kert ismét olyan pompás népünnepély színhelye lesz a két napon, mint ezelőtt 8—10 évvel többször volt, még Mezey Mihály idejében.

A műsort Jelinek Géza h. főszámvevő tanítja be, aki egyben mint cirkuszigazgató szerepel, az ő különlegesen 36 kitűnően idomított csacsijával. Ez lesz a parkműsor központja.

A diszfelvonulás helyrajza a régi marad. A Rákóczi-ut elején gyülekeznek a világ minden tájának a küldöttei és vonulnak keresztül a városon fantasztikus, tarka, mesebeillő menetben. A Bémer- és a Szent László-téren keresztül a Rhédey-parkba tart a menet, a parkot erre az alkalomra pompásan földiszitik és szinte varázslatosan megváltoztatják. A nagy köröndön lesznek a népmulatság bódéi, a mutatványos házak, a vurstli darabjai, a Sport-téren pedig, meg a vendéglő körül a többi sok-sok érdekes látvány. A kabaré a nyári szinkörben lesz olyan műsorral, amely nemesak nivós, hanem amellet rendkívül mulattató és decens lesz. A kabaré teljes programját már legközelebb nyilvánosságra hozzák.

Ugy a vasárnapi diszfelvonulásra, mint a többi ünnepség részre még mindig jelentkezhetnek gyermekek a városház épületében, a számvevőségen.

Megtartják az ideai tisztújításokat.

Elfogadták egy biharmegyei tisztviselő javaslatát. — Miért szükséges az államosítás?

Kétségtelen, hogy a kormány téli programjának legfontosabb részét a vármegyéi államosítása képezi. Jelenleg nagyszabású előkészületeket folytatnak az óriási jelentőségű dolog keresztülvitele tárgyában. A tanulmányokat még nem fejezték be és így senki, még maga a belügyminiszter sem tudja, hogy milyen lesz az államosítás. Egyelőre a kormánynak az adott nagy feladatot, hogy mi történjen a folyó év végével, amikor az ország összes vármegyéjében lejárnak a tisztviselői mandátumok.

Miért lesz tisztújítás?

Eddig az volt a terv, hogy egy egyszakaszos törvény által az összes tisztviselői mandátumát meg fogják hosszabbítani addig, míg az államosítás következik. A kormánynak ez a terve a vármegyei tisztviselői körében nem egyforma tetszéssel találkozott. Biharvármegyének egyik igen kiváló tisztviselője rámutatott arra, hogy bár talán Biharvármegye teljesen azonosítaná magát a törvénnyel, de az ország más vármegyéi másképpen fogják fel a helyzetet és akkor az állam igen kellemetlen helyzetbe kerülne. Nevezetesen minden vármegyei tisztviselő 6 évre nyer megbízatást. Ezek a tisztviselői tehát nem kötelezhetők arra, hogy hat év után is szolgáljanak. Az államosítás esetén pedig, mivel ők a jelenlegi állásaikra pályáztak, nem volnának más helyekre áthelyezhetők. Az államosításnak pedig épp ez az egyik sarkalatos tétele.

A tisztviselői tehát egész jogosan követelhetnék, hogy nyugdíjazták őket, vagy pedig hat éven keresztül kiadják a fizetésüket. Tekintve pedig, hogy a közigazgatási bíróság minden egyes esetben megítéli a tisztviselői jogos követelését, az állam óriási kiadásokba verné magát.

A belügyminisztériumban belátták így az első terv tarthatatlanságát és új megoldásról gondoskodtak. Ezt a megoldást is Biharvármegye adta meg. Ugyanaz a tiszt-

viselő, aki a fenti felvilágosítással szolgált, egy egyszakaszos törvényjavaslatot készített és be is nyújtotta a minisztériumhoz.

A bihari javaslat.

A javaslat lényege az, hogy az idén rendszeres tisztújítás tartandó. Ez a tisztújítás azonban nem hat évi mandátumot biztosít, hanem csak annyi időre szól, ameddig életbe lép az államosítás törvénye. A tisztújítás alkalmával minden tisztviselő azzal a tudattal pályázhatik tehát, hogy az államosításnak minden tekintetben aláveti magát.

A javaslatot nemesak a belügyi kormány fogadta el, hanem elfogadta a minisztertanács is. Az őszi országgyűlés egy félóra alatt megszavazhatja a törvényt úgy, hogy november végével már szentesítve életbe is fog lépni.

Először az árvaszéket államosítják.

Beavatott helyről nyert értesülésünk szerint az államosítást a vármegyei árvaszékeken fogják kezdeni. Hogy hová fogják beosztani a gyámhatóságot, a bíróságok mellé, vagy a főszolgabírókhoz, még nincs eldöntve. Ennél a kérdésnél nagy vitákra van kilátás, mert megoszlik a vármegyéi véleménye. Hogy azonban ép az árvaszékeken kezdik az államosítást, abból arra lehet következtetni, hogy a járásbírók mellé osztják be őket.

A belügyminisztérium csödjé.

A közigazgatás államosítása nyomon követi az árvaszékek államosítását. A közigazgatás államosításáról még semmiféle pozitívum nincs. Érdekes, hogy mi tette különösen oly sürgőssé az államosítást. Tény, hogy az új választói törvény nagyban hozzájárult az államosítás megcsinálásához, azonban a fő indító ok a belügyminisztériumban van. Az összes minisztériumok között a belügyi kormánynak van a legnagyobb ügyforgalma.

Itt fut össze a közigazgatás rendkívüli sok ágazata az egész országból.

Az óriási munkahalmaz feldolgozásán igaz, hogy igen nagy tisztviselői létszám dolgozik, azonban a tisztikar legnagyobb része nem megfelelő. Nem szakemberek, akiknek alig van tapasztalatuk. Amit tudnak, nagyrészt iskolai tanítások alapján tudják. A köteles tanulmányok elvégzése után egyenesen a belügyminisztériumba kerültek, ahol már fórumokon keresztül jött ügyekben kell határozatokat hozni. Innen van az, hogy sokszor a belügyminisztériumból lehetetlen ügyek kerülnek ki.

A mai rendszer a belügyminisztérium csődjét eredményezte volna. Az államosítás teljesen új levegőt ad majd a fulladó mai elavult rendszernek. A minisztériumba senkinek sem fog egyenesen bejutni, hanem mint a többi tárcánál az ország legjelesebb tisztviselőit viszik fel.

A jelenlegi fiatal generációnak már pótolni kell a mulasztást és az államosítás életbelépése után vidéken kell szolgálatot teljesítenie, hogy a kellő tapasztalatok megszerzése után bejuthassanak a központba.

Az államosítás igen nagy előnyöket biztosít tulajdonképpen a megyei tisztviselőknek. Eddig ugyanis a főszolgabírói, vagy árvaszéki elnöki fizetés volt a legmagasabb osztály, amit elérhettek — az alispáni fizetésről nem lehet beszélni — és ezzel előhaladásuk teljesen be volt fejezve.

Az államosítás által az előlépések egész sorozata nyílik meg a tisztviselők előtt, mert ott lesz nyitva a minden közigazgatási tisztviselő előtt óhajtott aranykapu, a belügyminisztérium.

Az új változtatások.

Az államosítást tehát a tisztikarnak azon része, mely ambícióval dolgozik és minden tekintetben hivatva van feladatának tökéletesen megfelelni, örömmel fogadta. Az a része azonban, mely az elmúlt tisztújítás alapján vélte biztosítotttnak a jövőjét, kétséggel tekinthet a jövő elé.

E szerint Biharvármegyében az idén is meg lesz a restauráció, még pedig az utolsó. Előre láthatólag ez a tisztújítás olyan küzdelemteljes lesz, aminő nem igen volt. Tekintettel pedig az idő rövidségére a küzdelem előkészítése már csak napok kérdése.

Minisztertanács.

Budapest, szept. 2.

A kormány tagjait gróf Tisza István miniszterelnök mára minisztertanácsra összehívta. A Bécsben megtartandó közös minisztertanács szeptember közepén ül össze. Az Ischlben tervezett audienciák ebből kifolyólag elmaradnak.

Az Andrássy-párt megalakulása Budapesten.

Budapest, szept. 2.

Springer Ferenc a IX. ker. függetlenségi képviselője több képviselő nevében jelentette Boda Dezső főkapitánynak, hogy szeptember 14-én megtartják az Andrássy-párt alakulógyűlését.

„Egy bölcs rendelet és egy még bölcsőbb kalauz.”

Ily cím alatt megjelent cikkünkre vonatkozólag a következő sorok közzétételére kértünk fel:

A „Tiszántul” napilap f. évi augusztus hó 31. keletű 200-ik számában közzé tett „Egy bölcs rendelet és egy még bölcsőbb kalauz” című közleményre van szerencsénk hivatalos tisztelettel a következő felvilágosítást adni:

már 1911. év óta úgy a hirdetmény alakban falakra kifüggesztett, mint a kézi menetrend könyvekben azon vonat: 7602. számú, melyet a panaszos utas használt, meg van jelölve Rontó és Félixsfürdő állomások nevei előtt egy „F” betűvel, a mely a jelmagyarázat szerint azt jelenti, hogy ezen vonaton a nevezett állomásokon csak az utasok felszállása van megengedve, tehát ott utazóknak leszállani nem szabad. Ugyanezen kézi menetrendkönyvecske (érvényes 1913. május 1-től) 256-ik oldalán 11. és 12. pontok alatt határozmányokat tartalmaz arra nézve, hogy mi az eljárás akkor, ha egy utas ezen korlátozást figyelmen kívül hagyja és a leszállásra ki nem jelölt helyen mégis leszáll.

Helytelen információ alapuló tehát az említett cikkben két helyen is hangoztatott azon állítás, hogy a nevezett vonalon közlekedő vonatok a Félix-fürdőnél úgy fel mint leszálló utasok számára minden korlátozás nélkül megállanak, mert a mint fentiekből látható a délután közlekedő 7602. számú vonatonál eme korlátozás már két év óta fenn áll.

A szóban forgó tilalom sem penészedik az irattárakban, mert éppen úgy a mint a t. cikkirő kívánja két év óta meg van jelölve a menetrendekben és a kifüggesztett menetrendhirdetményekben.

A mennyiben pedig a cikkben a rendelet úgy van feltüntetve, mint a mely csak a közönség zaklatására szolgál, az alulírt hivatal bármikor kész az érdeklődőket ennek ellenkezőjéről tájékoztatni és a tilalom okáról felvilágosítani.

Kérjük ezen helyreigazító közleményünknek becses lapja legközelebbi számában helyet adni.

Nagyvárad, 1913. szept. hó 1-én.

A forgalmi főnökség.

*

Készséggel adunk helyet a felvilágosító cikknek. A magunk részéről azonban hozzá kell tennünk valamit. A Félixfürdő felé irányuló erős személyforgalomra való tekintettel elkerülhetetlen, hogy merő tévedésből utasok fel ne szálljanak a belényesi vicinálisra. Ezen még olyan szigorú rendelettel sem fognak segíteni soha. Ha már most okvetlenül szükséges ilyen rendeletet kibocsátani, azt tessék jó nagy betűvel ki nyomtatni s mindenkinek szembeötlően elhelyezni. Felszólalásunknak is csak ez volt a célja; e nélkül a vasárnapi számunkban leírt jelenetek folyton ismétlődni fognak, a mi pedig nemcsak a közönségre kellemetlen, de a vasutnak is.

Fogak és fogsorok úgy kacsukba mint aranyba foglalva szájpadiás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

visszázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

Duhajkodó csavargók

Összetörték az „Oroszlán” márványasztalait. — Dulakodás a rendőrökkel. —

*

Az „Oroszlán”-vendéglő az agglegények és tisztos polgári családok egyik legkedveltebb vendéglője. Itt jönnek össze, csendes sörözésre, ebédre és vacsorára azok, akiknek nincsen családjuk, vagy akik a napi munkától nem érnek rá, hogy otthon készítsék el maguknak az ebédet, vacsorát.

A legkisebb lárma nélkül, a legnagyobb rendben beszélgetnek, szórakoznak az „Oroszlán”-ban a vendégek. Épen ezért feltűnést keltett hétfőn este két állás nélküli fiatalember viselkedése, akik lármaztak, törtek, zuztak és az őket csendreintő rendőrt inzultálták.

Klityán János és Gera László foglalkozás nélküli egyének este 9 órakor betértek a vendéglőbe. Félóraig borozgattak, de úgy látszik hamar a fejükbe szállt a hegylevének bolondító gőze, mert csakhamar kiabálni, hangosan énekelni kezdtek.

Mikor pedig a személyezett és később a tulajdonos maga kérték őket, hogy maradjanak csendben, a két garázda fiatalember

— Én vagyok a vendég, én parancsolok! kiáltással felugrott és széket emeltek a pincérekre.

Az alkalmazottak közül egy rögtön rendőrré sietett. A feldühödött és berugott ifjak azonban csapkodni kezdték a márványasztalt. Mikor aztán sikerült az egyiket eltörni, úgy megörültek, hogy hamarjába még kettőt zuztak össze.

A vendégek ijedten ugráltak fel és remegve várták a rendőrt. A rendőr meg is érkezett, azonban nemhogy megijedtek volna tőle a fiatal duhajok, hanem egyenesen nekimentek. A bajba jutott rendőr látta, hogy több kettőnél, fogta magát és hozott még két rendőrt. Ők hárman aztán nagynehezen megfékeztek az ittas embereket és erőszakkal a rendőrségre vitték.

Az ügyeletes rendőrtiszt, Kolontáry János fogalmazó, éppen az új csavargótörvényt tanulmányozta, mikor a három rendőr előállította a két borközi állapotban levő alakot.

Klityán és Gera persze tagadták az egész botrányt és arra a kérdésre, hogy mi a foglalkozásuk, azt mondták, hogy ők „miskárolók”.

De hát Kolontáry fogalmazó nagyon jól ismeri az ilyen miskárolókat és dacára minden gyöngé, következetlen védekezésnek, 8 napi elzárásra ítélte őket. A nyolc nap letelével pedig hazatoloncolják őket Gyulára.

Most bent, a „fontos ülni valók” hűvös szobájában azon török borgőzös fejüket, hogy miképpen lehetne helyre „miskárolni” ezt a rosszul sikerült kiruccanást.

Nem lesz létszámemelés. Előkelő bécsi körökben tegnap megcáfolták azt a hírt, hogy még ebben az évben felemelik a létszámot. Ha lesz is létszámemelés, csak jövő év október 1-én lép életbe.

HÍREK

* **Személyi hir.** Dr Bundala Mihály kanonok ma Máriacellbe utazott.

* **A vármegye költségvetése.** A tegnapi naptól kezdődőleg a vármegyén közszemlére van kitéve Biharvármegye építkezési és közszükségleti alapjainak költségvetése. Az építkezési alap kiadásainak fedezésére 2 és fél százalék pótdót szándékozik kivetni a vármegye. A közszükségleti alap 1914 évi költségvetésének kiadása 392403 s a bevétele 395668 koronában van előirányozva. A két költségvetési tervvel a folyó hóban megtartandó közgyűlés fog határozni.

* **Erzsébet királyné emlékezete.** E hó 10-én szomorú évfordulóhoz érünk. Ezen a napon oltotta ki Magyarország patronájának, Erzsébet királynénak életét Luccheni anarchista töre. A nagy királyné emléket őszinte gyászszal elevenítik fel nemcsak hű magyarjai, hanem osztrák testvéreink is, akik szintén átérzik a veszteség nagyságát. A magyar hivatalos lap már hirt ad a bécsi Hofburgban évente szokásos gyászünnepekről. Ilyen formában:

— Néhai Erzsébet császárné és királyné Ő Felsege halála napjának emlékeztetere 1913. évi szeptember 10-én, szerdán délelőtt 11 órakor gyászmise fog a Hofburg plébánia templomában tartatni. A cs. és kir. udvartartás tagjai kíséretül nemzeti gyászöltönyben, fehér keztyűvel, arany vagy ezüst ékszerrel színes kövek nélkül és hasonló kardal jelennek meg; a katonatisztek díszben, szolgálati jelvény és a karjukon gyászfátyol nélkül. A rendek nagykeresztjeinek szalagjai nem viselendők. A kocsi a Schweizer-Hofban a nagykövek lépcsője elé járnak. A vigiliánknál — a megelőző délután 5 órakor — kíséret nem lesz.

* **Kitüntetett tartományi főnök.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király Thuróczy Kornélnak, a magyarországi irgalmasrend tartományi főnökének, emberbaráti és közegészségügyi téren szerzett kiváló érdemei elismerésül a királyi tanácsosi címet adományozta.

* **Uj rend a tábori lelkészi karban.** Bécsből kapjuk az értesítést, hogy király Őfelsége legújabb kegyes intézkedésével a katonai papság státusát felemelte egy osztálylyal s így a katonai curatus már az őrnagyi rangba lesz beosztva ezentul. A tábori püspök e szerint a IV. rangosztályba kerül. Ő Felsege ezen intézkedését a katonai lelkészi karban hálás örömmel fogadták.

* **A vízvezetési bizottság ülése.** Nagyvárad város vízvezetési bizottsága tegnap újból ülést tartott s megejtette az új csőhálózat vitéz-utcai részének nyomás próbáját. A Körös balpartján most már elkészült az új csőhálózat kibővítése s megkezdik az új, bővebb csövek lefektetését az olasz oldalán.

* **Betörés a Rákóczi-uton.** Tegnap éjjel a Rákóczi-uton lévő Arany Albert cipőkereskedő boltajtójának redőnyét ismeretlen tettes felnyitotta és az üzlet-helyiségébe behatolt. Bent a házipénztár fiókját a kőpöcsésze bádoggal tetejével fel-feszítette és a körülbelül 140 korona pénzkészletet ellopta és azután nesztelenül eltávozott. A rendőrség a besurranó tolvaj kézrekerítése iránt széleskörű nyomozást indított.

* **Nagyváradról Bécsbe.** Boros Bertalan tábori curatus, mint már említettük, a bécsi helyőrségbe helyeztetett át. Boros Bertalan tegnap utazott el Nagyváradról Bécsbe, új állomására. Helyére Gáll Lajos tábori curatus neveztetett ki Nagyváradra, az új tábori lelkész már elfoglalta állomását.

* **Közigazgatási bizottság ülése a vármegyén.** A megyei közigazgatási bizottság ma tartja meg szeptember havi ülését. Az ülésen Miskolczy Ferenc főispán szabadságon léte folytán a főispáni teendők ellátásával megbízott Fráter Barnabás alispán fog elnökölni.

* **Ülések a városházán.** Ma, szerdán, szeptember 3-án délután a szépművészeti szakbizottság ülést tart a városházán s átveszi a Szent László-tér aszfaltmunkálatát. Ugyancsak ma, szerdán az iskolaszék tanítválasztó gyűlést tart, amely alkalommal a polgári leányiskolához három tanítónőt választ. — Holnap, csütörtökön délután 3 órakor pedig Nagyvárad város közigazgatási szakbizottsága tartja rendes havi ülését.

* **Elfogták a szalontai betörőt.** Hosszas hajszá után tegnap sikerült a tragikus szalontai betörés életben maradt hőst, Szerencse Gergelyt a szabadkai csendőrségnek elfogni. Szerencse Vitális példájára, a kukoricásban bujkált és csak éjjel tért haza a szabadkai lakására. Szabadkán 70 csendőrt összpontosítottak, mert félték, hogy az elvetemült ember élet-halál harcra fog provokálni. Tegnap délután egy ember besugta a csendőröknek, hogy Szerencse oda haza van édes anyjánál. Tizenkét csendőr ment Szerencsék házához. A betörő azonban, a szobába lépő két csendőrnek megadta magát. Erősen megvasalva vitték az ügyészségre, Szerencse lelkét különben még egy betörés terheli. Baján kirabolt egy trafikot. Azután ment Szalontára, ahol gyászos véget ért barátjával akartak elkövetni egy újabb bűnt.

* **Tanulmányuton.** Komlóssy József városi gazdasági tanácsnok és Jelinek Géza főszámvevő-helyettes tegnap délután elutaztak Kassára, hogy a hirdetés ügy városi kezelését tanulmányozzák. Nagyvárad városa ugyanis most akarja életbeléptetni a hirdetés monopóliumról szóló szabályrendeletét.

* **Összetörte a cséplőgépet.** Hungor Ilona báródbeznyei napszámosnő, aki gyenge elméjű, a cséplőgép közelébe férközött és a járgány fogaskerekéhez nyult. A gép a balkezét bekapta és a fogaskerék szétzúzta. Súlyos sérülésével beszállították a biharmegyei kórházba.

* **Biharsályi elnéptelenedése.** Biharsályi község lakossága között a kivándorlási ügynökök: Stettner Lajos és Gulyás Gyula, valamint Halmazsán János letartóztatása nagy ijedelmet okozott. A további nyomozástól való félelemtől a napokban elszökött a községből Alexa János 24 éves földmives; valószínű, hogy ez is Amerikába vette az útját. Különbösen faluszerre beszélnek, hogy 30-an készülnek kiszökni a községből, mind életerős, katonaköteles fiatal emberek. Hogy a hatóság éberségét kijátszák, levetik paraszt gunyájukat s urias ruhában utaznak II. osztályon Bécsig. A kivándorlás miatt már nagy hiány van munkáskezekben. A mezei munkára nincs ember; kaszálást felébe is adnak ki, csak hogy ne pusztuljon ott el a takarmány.

* **Ambrózy grófok.** A régi magyar bárói családok száma egyre fogy, — vagy kihalnak vagy grófok lesznek, ma már alig tiz régi családunk viseli a bárói címet. A hivatalos lap tegnapi száma jelenti, hogy a király az Ambrózy bárói családot magyar grófi rangra emelte. Az új grófok: Ambrózy István nagybirtokos, főrendiházi tag, Ambrózy Lajos nagybirtokos, első osztályú követségi tanácsos és Ambrózy Gyula nagybirtokos, főrendiházi tag. A Sédeni Ambrózy-család vasmegyei származású: a familiát II. Mátyás király emelte nemesi rangra 1610-ben, a bárói rangot pedig a család egyik tagja, Ambrózy Lajos 1838-ban kapta. 1845-ben a család másik ága is a bárók sorába emelkedett.

* **A kisasszony napi hetivásár.** A rendőrkapitányi hivatal tudatja a közönséggel, hogy folyó hó 8-án hétfőn a hetivásár a szokott módon megtartatik.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett kísérték utolsó útjára az oly korán elhunyt Heiler Nándor káplánt. A temetési szertartást Spett Gyula kanonok végezte. A végtisztességen megjelent gróf Széchényi Miklós megyéspüspök is, valamint Fetszer Antal felszentelt püspök a káptalan több tagjának társaságában. Az elhunyt tetemeit nagy közönség részvéte mellett kísérték ki a váradolasi sírkertbe, ahol örök nyugalomra helyezték.

* **Megszökött urasági inas.** Dubák János urasági inas csak három napig szolgált dr Medvigy Gábor ügyvédnél s most már üti a nyomát a rendőrség. Az nem nagy baj, hogy minden bucsu nélkül odébb karikázott, de azért szeretné viszontlátni a rendőrség, mert magával vitte a gazdája 80 koronáját. S hogy minél hamarabb jusson túl a határon, Nevoráll István zenetanár biciklijén indult el a kékutazásra. Hir szerint Belényes felé vette az utat.

* **Tizenkét új iskola a vármegyében.** A jövő évben Biharvármegye területén 12 új állami iskola létesül. Es pedig Bisztraterében, Terjén, Sarkadkereszturon, Cséffán, Inádon, Körösszegapátiban, Nyárszegen és Almaszegen 1—1 armihályfalván, Piskolton, Oláhszentmiklóson és Szombatszágon 2—2 iskolát épített az állam. Az új iskolákban már 1915—16. tanévben meg fogják kezdeni az előadásokat.

* **Villám felgyújtotta a bécsi minorita-templomot.** Hétfőn éjjel nagy vihar vonult át Bécsen. Félkettő tájban egy villám csapott be az I. kerületben levő minorita templomba, mely egyike Bécs legregibb műemlékeinek. A 400 esztendőes templom tetőzete kigyulladt. A közelben álló rendőr észrevette a felcsapó lángokat, de a tűzoltóságot csak jókora késedelemmel tudta értesíteni, mert a vihar elrontotta a telefonvezetékét. Nagy volt a veszedelem, mert a templom szomszédságában van a Hofburg, a külügyminisztérium, az Osztrák-Magyar Bank, a közoktatásügyi minisztérium, a helytartóság és a magyar minisztérium palotája. Nagyszámu tűzoltóság vonult ki és főképen azon dolgozott, hogy ezeket az épületeket megvédje a veszedelemtől. Háromnegyed három tájban sikerült a tüzet eloltani, de a templom tetőzetének mintegy fele leégett. A kárt 15—20000 koronára becsülik. A templomban a veszedelem idején csak Querta sekrestyés, ennek hatvanéves, ágyban fekvő és teljesen béna felesége és egy templomszolga voltak. Mind a hárman

aludtak, mikor a tűz kitört és a tűzoltók először a templomszolgát, majd a sekrestyét keltették fel, azután pedig az öreg asszonyt cipelték le.

* **Értesítés.** A mélyen tisztelt közönséget ezen az uton van serenesém értesíteni, hogy kitűnő tagokkal kiegészített zenekarommal mártól fogva minden este a „Royal” kávéházban hangversenyeznek. A t. közönség jóindulatú támogatását kérve, kiváló tisztelettel *Bura Károly*.

* **Eltűnt** gazdájától *Fóris Lajos* 12 éves szabóinas, akit folyó hó 1-én reggel rossz viselkedése miatt megdorgált. A gyermek szokésekor fekete ruhát és kerek szalmakapot viselt.

* **Összeégett gyerekek.** A Sztaroveszky gyermekórházba két súlyosan sérült gyermeket szállítottak be. Az egyik *Lehóczki Sándor* iglói kocsis két és fél éves gyermeke, aki állítólag 8 nap előtt lakásuk előtt az udvaron izzó szénbe lépett és lábain súlyos égési sebeket szenvedett. A másik kis sérült dr. *Fazekas Zoltán* kir. táblai tanácsjegyzőnek *Gyula* nevű 16 hónapos gyermeke, aki augusztus 31-én magára rántotta az asztalon levő forró tejjel telt lábast.

* **Iskola idényre** torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermekek cipők 20-25 számig 2 korona, 26-28 számig 4 korona, 29-34 számig 5 korona. Fiu boksz cipő 35-39 számig 7 korona, női chevrou vagy boksz cipő 7 korona, férfi chevrou vagy boksz cipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve *Feketénél*, Szent-János-utca, Kispipa mellett.

* **Magyarország első női tambura zenekara a Korona kávéházban.** Ma és minden este a Korona kávéházban átalakított helyiségében hangversenyez az országos hírű *MATYOK Péter* tambura (*Paganini*) vezetésével egy elsőrangú erőkből összeállított női tambura és énekkar u. m.: *Kővári Rózsika Steuvurz*, *Rácz Margit*, *Juhász Ilonka*, *Eördögh Aranka*, *Sinicu Juliska*, a gazdagon összeállított műsorból különösen kiemelendő a Gyöngyi duett. Remek énekszámakkal kezdete este 8 órakor. Szabad bemenet. Szíves párlfogást kér *Matyok Péter*.

* **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fém-csiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

* **Vörösbör!** Nyáron a legkellemebb ital! Literje 96 fillér. — Csodaszép mézédés *csemege-szőllő*; kitűnő pecsénye és *pezsgőborok*; *kőhanyai* maláta és szalon *sörök*, *MERTZ NÁNDOR* csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: 448. sz.

* **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja automobilkban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. szám* alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages *Körház-utca 6. szám* alatt (telefon 13-52.) van, hol úgy a helyi, mint az átutazó automobilkok a legideálisabb garaget találják és egyúttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

* **Két jégász sétál a városban**, szemben találják magokat egy régi ismerősükkel *Pista* barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhethet be mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán*, passagé-kapu mellett.

* **Modern** lakások, üzemhelyiségek novembere kiadók *Kugler és Andrányi* újonnan épült házában. Telefon 20. *Vacum Eleauer*, lift, *Autogeiser*.

* **Hölgyek kényelmére** bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeinknek a megrendeléseket feladni a *Mille Juliette* fűző-teremnél Nagyvárad Színház-u. 4. Emke mellett. **Készít:** legújabb divatu fűzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. *Alladó nagy raktár fűzővédőkben*. Telefonszám 827.

* **Kossuth-utca 12. sz. ház emeletén** háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a *Polgári Takarékpénztárnál*.

* **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házában.) Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a leggyorsabbtól a legrészesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelenek.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

* **Tekintettel a rossz pénzviszonyokra** leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitz himezés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamon-nál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

* **Össi-tér 14. sz. házában** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a *Polgári Takarékpénztár* részvénytársaságnál *Kossuth-utca 6.*

* **Ingtatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók *Kossuth-utca 3. szám* alatti irodánkban *Hungária* cipőgyár r.t.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

* **Szőllős-utca 12. sz. házában** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a *Polgári Takarékpénztár* részvénytársaságnál *Kossuth-u. 6.*

* **Tekintettel** az előrehaladott időre mélyen leszállított árakban árusítjuk a nyári újdonságokat, *UJHELYI RÓZA* Rákóczi-uti üzletében. Finom gyászkalapok és fáttyok is kaphatók. Telefon 130. szám.

* **FELHIVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét a most megnyílt **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Méréselt árak. *Nagy Sándor-u. 17.*

* **Meghívó kóstolóra!** Chokoládéval töltött tápláló és hizlaló mézes sütemény megízlelésére, ezen elsőrangú cikk jószágárolói meggyőződés miatt Nagyvárad és vidéke közönségét tisztelettel meghívják *Benedek Testvérek* a kávé és fűszer szagmentes *Czukorka Bonbonnier* tulajdonosai a *Bémer-téri* korzón.

* **A kocsitartó közönség** szíves figyelmét felhívjuk *ÜVEGES JÁNOS* kerékgyártó munkáira *Bathory-u. 9 sz. Jutányos árak.* Meghívásra azonnal megjelenek.

* **Az autótaxi közlekedés** megvalósításával nagy lépéssel előzte meg Nagyvárad vidéki riválisait. A hatalmas autótaxik olcsó díjszabása lehetővé teszi, hogy azokat a közönség akár szórakozás, akár üzleti célokból igénybe vegye. A díjszabás a következő: Az első kilométer 1 korona, minden további 200 méter 20 fillér. Várakozási idő 5 percenkint 50 fillér pótdíj. Városon kívüli utaknál az odavissza megtett kilométerek fizetendőek.

Ezen díjszabás szerint egy vasuti fuvar 1.80—2 korona.

Az autók vidékről telefonon (3—38.) is rendelhetők, s tekintettel azok hatalmas méreteire, szerkezetük megbízhatóságára, s teljesen elzárható voltukra, még a legsúlyosabb betegek szállítására is alkalmasak, ami különösen halasztást nem tűrő esetekben páratlan közlekedési eszközzé avatják azokat.

* **Anyám, Édes Anyam!** Ide figyeljen azt mondta a tanió bácsi, hogy a legtöbb fiú és leány az iskolatáskákat, tolltartót és könyvszíjat a **Párizsi Bazárban** vásárolja, a Sas palotában a Szent László téren. Menjünk mi is oda, legalább gyönyörködöm a sok szép játék és ajándéktárgyakban.

* **Téli ruhákat** u. m. bundák, szörme és plüs kabátokat, szőnyeget stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javítással együtt *Hatvány* és *Szentmiklósy* szűcsök, *Nagy Sándor-u. 1.*

* **FIGYELEM!** Óriási választékok iskola szerkesztésnek csak *Klein Vilmos és Társa* cégnél találhatóunk u. m. író és rajzszerek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszíjak 30 fillértől, továbbá fiú és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai lüster és cloth kötények, gyermek esőernyők, fiú sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csödből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 2.50 fillértől. 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, galérok 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, *Rákóczy-ut 18.*

* **Erdekében áll**, hogy megrendeléseivel felkeresse *Biró László* és *Tsa* urit, női- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendű munka *Sal Ferenc-utca 17.* Telefon 832 sz.

OCCASSIO ELADÁS
a nyári idényre

Tátray Gusztáv
kézimunka üzletében

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783. :: Telefon 783.

Legszebb és legolcsóbb
zománctáblák

Diósy Sománál

Telefon 839.

Telefon 839.

Szülők figyelmébe!Legjobb gyermek cipők
teljes fiu kelengyék legolcsóbban**REICHARD** áruháza

cégnél kaphatók.

SZÍNHÁZ**Szerződés nélküli színészek.**

Az idei válságos pénzügyi viszonyok hatását a színházak is megérik, több sziniszagató esdőt mondott és a legelső társulatok is kénytelenek voltak színészgárdájuk számát apasztani. Százakra megy azok száma, akik szerződés nélkül maradtak és ezek között több neves színész és színésznő is van, amint ez az alábbi kimutatásból is látható: Rédey Szidi (Kolozsvár), Felhő Rózi (Temesvár), Szilassy Etel (Debrecen), Albert Erzszi (Győr), Lónyay Piroska (Nagyvárad), gróf Csákiné Barna Mancsi (Kassa), Ernyei Aurélia (Pécs), Parlághy Kornélia (Miskolc), Radó Anna (Szeged), Hidy Irén (Szatmár), Batizfalvy Elza (Miskolc), Antal Erzszi. — Drámai színésznők: Zöldy Vilma (Sopron), Hannel Aranka, Pilisy Lajos (Sopron), Pintér Imre (Budapest), Asszonyi László (Budapest), Sáfrány Vilmos (Budapest), Gáthy Kálmán (Temesvár), Bérczy Gyula (Debrecen), Mihályi Ernő (Pozsony), Hidvéghy Ernő, Iványi Antal (Szeged).

IRODALOM

Katholikus Szemle. A Szent-István-Társulat havi folyóirata dr. Mihályfi Akos egyetemi tanár szerkesztésében a szünidei hónapok elteltével most jelent meg. A szeptemberi szám magasnívójú, rendkívül érdekes és gazdag tartalma a következő: Előrelátás a társadalomtudományban. Dr. Jehlicska Ferenc. Az albánok. Szegh Dezső. — Madách Imre és a nőkérdés. Gazdag Lajos. — III. Gyula pápa és a renaissance művészete. Stóhr Géza Ker. János. — Virágzó kertek közt. Költemény. Patyi István. — A esoda. Elbeszélés. I. Törökné-Kovács Hermin. — Külföldi folyóiratok szemléje. — Magyar folyóiratok szemléje. Anka János. — Könyvismeretese és bírálatok: Roville: Der Grund der Weltgeschichte. Ism. dr. Makay Lajos. Kleinschmidt: Sankt Franciskus in Kuns u. Legende. Ism. dr. Balanyi György. — Gróf József: A magyar római katolikus egyház a céljog és célvagyon szempontjából. Ism. dr. Dolencz József. Sipes István: A celibátus. Ism. Komócsy István. — Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. Ism. dr. Balogh Albin. — Szabó Jenő: A görög-katolikus magyarság utolsó kálvária-utja. Ism. dr. Mihályfi Akos. — Fitz József: Brassai Sámuel. Ism. dr. Tordai Anyos. — Lehmen: Kosmologie u. Psychologie. Ism. dr. Trikal József. Madarász István: A fizikokémiai vitalizmus főbb képviselői. Ism. Hudyma Emil: 1. Dobay Károly: Hitelemzések. 2. Buzsáky Imre: Gyakorlati hitelemzések. Ism. dr. T.

M. — A Katholikus Szemle a Szent-István-Társulat elnökségének felügyelete alatt s ugyanazon Társulat költségén adatik ki, mint a társulati tagok évi illetményének egy része. — Nemtagok számára előfizetési ára 10 korona. — Megjelenik a nyári szünidő (június - augusztus) kivételével havonként, összesen tehát tizszer, hat éves füzetekben. — A szerkesztőséget illető minden küldemény a szerkesztő nevére a Társulat házába: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám intézendő.

Színházi Ujság. Ezen a címen új színházi hetilap indul meg a fővárosban, amely az egyetlen irodalmi nivón álló színházi lap lesz. A lap főszerkesztője: Lux Terka, a kiváló író, akinek pompás regényével kezdődik az első szám. A „Színházi Ujság” felelős szerkesztője Rév Béla, társzerkesztő Doby Andor. Mellettük és velük az ujságírás és az irodalom legkiválóbb művelői írják a lapot. A Színházi Ujság szórakoztatója és mulattatója akar lenni minden családnak és háznak. Hétről-hétre képen és írásban hozza az új darabok bemutatását, a főszereplőket, egyes jeleneteket, szóval mindazt, ami a közönséget érdekli. Behatol a kuliszok mögé és annak kedves és bájos titkait fölfedi olvasóinak. Nagy tört szán a lap a vidéki színházaknak és annak eseményeit mindig soron tartja. Előfizetőinek rendkívül sok kedvezményt nyújt. Ingyen kottamelléklet és gyönyörű színnyomású műmelléklet lesz csatolva már az első számhoz is. — Előfizetői az előfizetési szelvény ellenében félárú jegyet nyernek mindazon matinéira, amelyeket a lap úgy a fővárosban, mint a vidék nagyobb városaiban rendezni fog. — Rejtvény és cimpályázatai a legnagyobb érdeket és rendkívül értékesek. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K, negyed évre 2 40 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal VI., Király-utca 106. sz. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal.

A „Vasárnapi Ujság” augusztus 31-iki száma általános szenzációt keltő képeket közöl arról a segítő-expedicióról, melyet Ausztria-Magyarország küldött Szkutariába. A képet s a hozzájuk való cikkeket Zsifkovics százados, az expedició vezetője hcsátotta a lap rendelkezésére. A többi érdekes képek bemutatják a királyt, mint vadászt, a hágai békepalotát s a Szent István-napi körmenetet, melyen Csernoch János most először szerepelt mint hercegprímás, a Szent Istvánnapi repülőversenyt, a boszniai magyar bakák hazatérését, a debreceni diákotthont, Takács Mihályt különböző szerepeiben, a szabadkai pályaudvar égését, stb. — Szépirodalmi olvasmányok: Lakatos László regénye. Bársony István és Szép Ernő novellája, Grazia Deledda regénye, Petri Mór és Endrődi Béla verse. Egyéb közlemények: nekrológ és arekép Emile Ollivierről, aktuális képek s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyed évre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában.

REPORTÁZ

A NSE bajnoki football csapata e hónap 7 én rendkívül érdekes mérkőzést rendez a Bunyitay-ligeti pályán. A NSE ellenfele ezuttal a Törekvés csapata lesz. Sport szempontból jelentős lesz a vasárnapi mérkőzés, mert a Törekvéssel az a csapat veszi fel a küzdelmet, amely végig játsza az egész bajnoki mérkőzést. A NSE csapatában olyan kiváló játékosok vesznek részt, Szury, Kápolnai, Kevi és Horváth, akik olyan nagyszerű összjátékot produkálnak, hogy a kö-

zönség nagy gyönyörűséggel szemléli munkájukat. A NSE életében most teljesen új korszak kezdődik. Az ujonnan megalakult football-szakosztály nagy ambícióval és lelkesedéssel szervezi a sportegyesület derék csapatát, amely máris gyönyörű eredményt ért el a múlt héten a Bihari Vivó Club csapatával szemben. A NSE vasárnapi bajnoki mérkőzése elé nagy érdeklődéssel tekint a város közönsége, amely szeretettel és rokonszenvvel mindenkor kitüntette a NSE játékosait.

TÁVIRÁTOK**Öfelsége Gödöllőn.**

Budapest, szept. 2.

Jó forrásból jelentik, hogy a király szeptember végén Gödöllőre érkezik. Öfelsége lakosztályának tisztogatását és rendbehozását már meg is kezdték.

Vilmos császár Ausztriában.

Bécs, szept. 2.

(Saját tud.) Vilmos császár szeptember havában Ausztriába utazik és Troppauban meglátogatja Larisch grófrt, majd p Troppau közelében lévő Gretz községében herceg Lichnowszky londoni német nagykövet vendége lesz.

Elkobozták

az „Arbeiter Zeitung“-ot.

Bécs, szept. 2.

(Saját tud.) A bécsi Arbeiter Zeitung mai számát, a külügyi politikánkat támadó vezércikke miatt elkobozták.

Felfaltak egy tudóst a pápuák.

Ujgenua, szept. 2.

Warner amerikai tudóst, aki Ausztráliában egy tudományos expedíciót vezetett, a pápuák elfogták és felfalták. A többi kutató elmenekült.

Nagy árviz Szilágysomlyón

Szilágysomlyó, szept. 2.

Tegnap d. u. a város feletti Magura hegységen óriási felhőszakadás volt. A hegyről alázuhanó víz elöntötte a várost. Az ár mázsás sziklákat gördített alá. Egy 15 éves Varga Róza nevű leánykát ragadott el a víz, akinek csak egy óra múlva tudták borzalmasan összetört hulláját kifogni. A közlekedés szünetel.

Kolerás halottak Kiszolyván.

Kiszolyva, szept. 2.

(Saját tud.) A beregmezei Kiszolyván 4 ember betegedett meg kolerában, kik közül kettő meghalt. A bakteologia megállapította az ázsiai kolerát. A szükséges óvintézkedéseket megtették.

A vonaton kirabolt

orosz herceg.

Velence, szept. 2.

Az itteni rendőrségen Hurosov Sergius nevű orosz herceg feljelentést tett egy feltűnően szép nő ellen, akivel Bécsben ismerkedett meg. Bécsből együtt utaztak Velencébe. A kupéban a nő likörrel kínálta meg a herceget, amitől elaludt. Velencében ébredt fel és látta, hogy a gyönyörű nővel ékszerei is eltűntek. Többek között egy gyűrű, amit a herceg nagyapja a cártól kapott és aminek értéke 120,000 líra.

Albánia.

Bécs, szept. 2.

Berchtold gróf külügyminiszter tegnap délután fogadta Libohova Mufid bég albán külügyminisztert és Poga dr albán igazságügyminisztert. A kihallgatás több mint egy félóráig tartott: főként a déli albán határ kérdése volt szóban. Berchtold gróf a két albán minisztert mára meghívta reggelire.

Berlin, szept. 2.

A déli albán határ megállapítására kiküldött nemzetközi bizottság ma Brindizibe megy és onnan Cap Stylosba utazik.

Szófia, szept. 2.

A bolgár kormány elhatározta, hogy a cetinjei követséget, amelyet 1898-ban létesítettek, Ferdinánd király cetinjei útja után feloszlatja és helyette új követséget létesít Albániában, a jövőre Albán fővárosban.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Októberi buza	— — —	11.28
Buza 1914. áprilisra	— — —	11.79
Októberi rozs	— — —	8.39
Szept. tengeri (1913)	— — —	8.19
Tengeri 1914 májusra	— — —	7.36
Októberi zab	— — —	8.—

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	834.50
Osztrák hitelrészvény	—	634.—

4%-os koronajáradék	—	81.65
Osztr. magy. államv.	—	713.—
Jelzálogbank	— — —	436.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	522.—
Hazai bank	— — —	289.50
Magyar bank	— — —	565.50
Keresk. bank	— — —	3700.—
Rimamurányi	— — —	715.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	772.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1058.—
Közuti vasut	— — —	648.50
Városi villamos	— — —	369.—
Adria	— — —	590.—
Atlantika	— — —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Sürgős figyelemztetés!

Ha illatszer, piperezsappan, kozmetical, arc- és kézapolási, háztartási, hajápolási és általában mindenféle a kozmeticeába vágó cikkeit a legjobbtól a legjobbakat olesóbtan a legolcsóbbnál akarja beszerezni, úgy kérje a harmadik kiadásban most megjelent «Illatszer és háztartási értesítőnk» melyet ingyen és bérmentve küld: «HEZ» illatszer és háztartási cikkek szaküzlete nagyban és kicsinyben B.-pest, VIII., Losonczy-u. 18/hz.

Biharvármegye alispánjától.

12868—1913.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy Biharvármegye háztartási alapjának az 1914. évi költségelirányzata az állandó választmány véleményével együtt f. évi szeptember hó 2-ától kezdődőleg 15 napra közíg. kiadóhivatalomban közszemlére kitétetik.

Az 1886. évi XXI. t.-c. 17. §-a értelmében egyes adózók a költségvetésre észrevételeket tehetnek és azt a folyó évi szeptember hó 17-én tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlést megelőzőleg 5 nappal az állandó választmánynak beadhatják.

Nagyvárad, 1913. szept. 1-én,

Fráter Barnabás,
alispán.

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

**sirkőraktára és
kőfaragó telepe**

**Nagyvárad
Rákóczi-u. 20.**

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 11
V.-Velence >	7 59	10 00	2 29	4 49	8 22
Rontó >	8 16	10 16	2 46	5 06	8 42
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 44

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velence >	9 17	11 19	3 47	7 31	9 46
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

Vasárnap és ünnepen egy külön vonat közlekedik, mely Nagyváradról indul d. e. 11:45 perckor, Püspökfürdőbe érkezik d. u. 12:15 perckor, Püspökfürdőből indul d. u. 12:50 perckor Nagyváradra érkezik d. u. 1:21 perckor.

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 11
V.-Velence >	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó >	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 50	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velence >	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

Vasárnap és ünnepen ezenkívül indul még egy vonat a Félix-fürdőbe délelőtt 11 óra 54 perckor és onnan vissza Nagyváradra érkezik 12 óra 33 perckor.

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogériákban, gyógyszerárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

Kölniviz-szappant, kölnivizet és pudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott JOHANN MARIA FARINA **Gegenüber dem Rudolfsplatz.** Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölnivizet, kölniviz-poudert és **kölniviz-szappant,** ha az itt jelzett eredeti készítmény nem volna kapható az ön lakhelyén, mert a világhírű cég magyarországi képviselője:

Holczer Emil Zoltán, Budapest, VIII. ker., Szigetvári-u. 16. szám

egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az

eredeti minőség.

Kapható Nagy-Váradon: Farkas István és Darvas István drogeriájában.

Tekintse meg az Orsolya zárdával szemben Rákóczi-ut Veiszlovich házban levő

női divatüzlet kirakatait!

Tájékoztató!!!

Női divat costum kelme 1 K 50 fillértől 6 K-ig. Blous selymek a legjobb minőségben ezelőtt 6 korona, most 2 K. 80 fillér.

Messalinok minden színben 1.50

Taffet selymek minden színben 1.10

Francia delainok . . . 1.10

Mosó cosmanoz bar-chettek 60

1 vég vászon 6

Férfi sokni minden színben 28

Zsekkendők tuczatja 1.20

Kézi himzett ág garnitur 23

Női trikó nadrágok 1.70

Háló ingek 1.70

Nappali férfi ingek . 2.50

Női ingek, corsetták, női nadrágok, cérna vásznak, törülközők, fürdő köpenyek, étkező abroszok, salvetták, férfi háló- és nappali ingek és sok egyéb cikkek

hasonló jutányos árban beszerezhetők.

10.000 pár harisnya kerül eladásra! alábbi olcsó árak mellett.

8 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1 kor., 8 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1.94 kor., női ingek 1.94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridlikülők 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa Rákóczi-ut 14.

Mindenki muzsikálhat

Wagner «Hangszer-Király» különleges elsőrendű hang zereivel. Budapest, Jozsef-körut 15. (Telefon.)
 Varázshagedű, felszereléssel 6 korona.
 Csodaszótróbita, erős rézből 6 korona.
 Varázsfuvola, ajándékkal 4 korona.
 Harmonika, láncz részére 10 korona.
 Óriási beszélgép kottákkal 40 korona.
 Javítási szakküthelyek!
 A milánói, párisi és londoni kiállításon aranyérem es érdemkereszttel kitüntetve.
 Fényképes árjegyzék ingyen! Óvás! Ügyeljen a Wagner nevre és a 15. házszámra.

Artezikutfuró vállalat Wessely és Biró Nagvszalonta.

Ha nincs megelegetve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás Alkalmas és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

A jó bornak nem kell czéger

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termésti borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Adonensek naponta** felvételek.

RUHÁM

olyan mintha skatulyából

vettem volna ki,

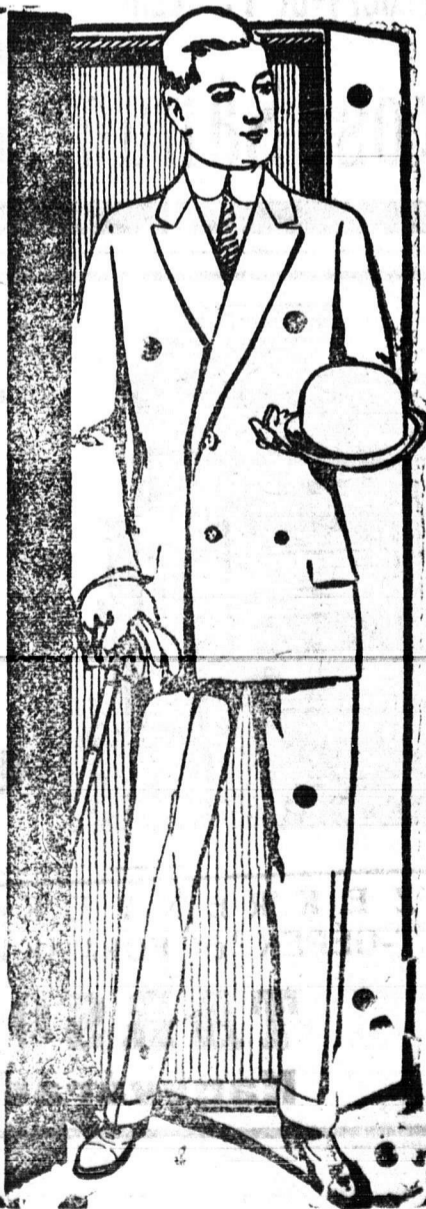
na **NEUMANN M.**

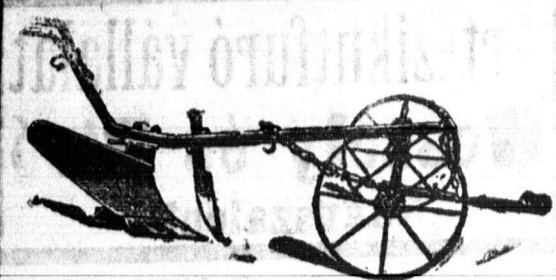
cs. és kir. udvari és kamarai szállító

férfi-, fiuleányka- ruhatelepén

Nagyvárad, Bémer-tér 4.

Fiókok: Arad, Belgrad, Brassó, Debrecen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Miskolcz, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Sofia, Szeged, Temesvár, Zágráb.

Ékek, vasboronák őszi szántásra

előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.

Terménytisztító rosta aratási idényre gyári árban. Borprések, szőlőszűzők már most megrendelhetők jutányos árban préselfüllyomóval, ezek mind készpénzfizetés esetén olcsó árban. Minden darab szavatossággal.

Gitye Demeter Fia gépgyára Nváradon. Templom-tér

NYIBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:
Zöldfa Passage 93.
Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

LEGOLCSÓBB

és legjobb bevásárlási forrás

özv. Kádár János-né
elsőrangú fűszer- és csemege kereskedése.

Mindenféle gazdasági cikkek, kötőhárts, kékő, auto- és gépolajok és **auto-benzin nagy raktára** !!

Hungária

cipőgyár r.-t.

(ezelőtt Moskovits Farkas és Tsa r.-t.)

kitünő minőségű gyártmányai

olcsó árakon

szerezhetők be a Bémer-téri fiókban.

Telefon 687.

Telefon 687.

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradfióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

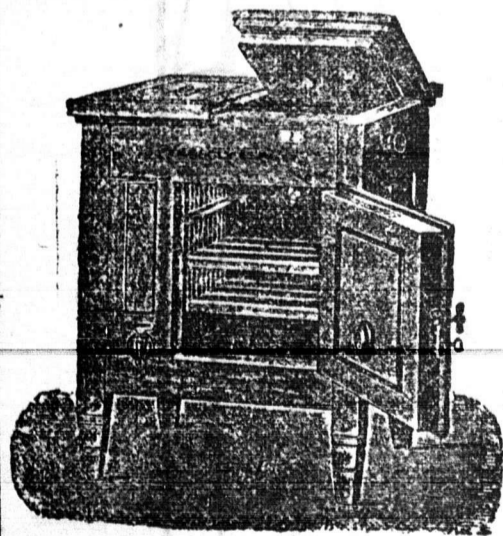
Szabadalmazott géppel gyártott karmantus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömöszölt és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kúrgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkő- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szakaszerü építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

JÉGSZEKERÉNYEK kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz, **FAGYLALT-GÉPEK** és **FORMAK** asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.